Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. gegužės 8 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — Lygybės ir nediskriminavimo principai — Sąjungos teisės įgyvendinimas — Sąjungos teisės taikymo sritis — Nebuvimas — Teisingumo Teismo jurisdikcijos nebuvimas“

Byloje C-483/12

dėl *Grondwettelijk Hof* (Belgija) 2012 m. spalio 18 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. spalio 29 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Pelckmans Turnhout NV

prieš

Walter Van Gastel Balen NV,

Walter Van Gastel NV,

Walter Van Gastel Lifestyle NV,

Walter Van Gastel Schoten NV,

dalyvaujant

Ministerraad,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano (pranešėjas), teisėjai A. Borg Barthet, M. Berger, S. Rodin ir F. Biltgen,

generalinis advokatas N. Jääskinen,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Pelckmans Turnhout NV*, atstovaujamos *advocaat* G. Philipsen,

* Proceso kalba: olandų.

— *Walter Van Gastel Balen NV, Walter Van Gastel NV, Walter Van Gastel Lifestyle NV* ir *Walter Van Gastel Schoten NV*, atstovaujamų *advocaten* P. Wytinck, P. Verstraeten ir D. Dobson,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos T. Materne ir J.-C. Halleux, padedamų *advocaten* J.-F. De Bock ir V. De Schepper,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Möller,

— Europos Komisijos, atstovaujamos W. Roels ir E. White,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl ESS 6 straipsnio 3 dalies ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 20 ir 21 straipsnių, aiškinamų atsižvelgiant į jos 15 ir 16 straipsnius ir SESV 34–36, 56 ir 57 straipsnius, išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant sodo reikmenų srityje veikiančių bendrovių *Pelckmans Turnhout NV* (toliau – *Pelckmans*) ir *Walter Van Gastel Balen NV*, *Walter Van Gastel NV*, *Walter Van Gastel Lifestyle NV* ir *Walter Van Gastel Schoten NV* ginčą.

Belgijos teisės aktai

3 2006 m. lapkričio 10 d. Įstatymo dėl prekybos, amatų ir paslaugų teikimo vietų darbo laiko (*loi du 10 novembre 2006 relative aux heures d'ouverture dans le commerce, l'artisanat et les services*, *Belgisch Staatsblad*, 2006 m. gruodžio 19 d., p. 72879, toliau – LHO) 8 straipsnis suformuluotas taip:

„Per nepertraukiamą dvidešimt keturių valandų laikotarpį, kuris prasideda sekmadienį penktą arba tryliktą valandą ir baigiasi kitą dieną tą pačią valandą, draudžiama atidaryti vartotojams padalinius, netiesiogiai parduoti vartotojams prekes arba paslaugas ir tiekti į namus“.

4 LHO 9 straipsnyje numatyta:

„Prekybininkas arba paslaugos teikėjas gali pasirinkti kitą nei 8 straipsnyje nurodytą savaitinę poilsio dieną, kuri prasideda pasirinktą dieną penktą arba tryliktą valandą ir baigiasi kitą dieną tą pačią valandą.“

5 LHO 13 straipsnyje nustatyta:

„Prekybininkas arba paslaugos teikėjas, kuris pasirinko kitą nei 8 straipsnyje nurodytą savaitinę poilsio dieną, aiškiai ir iš išorės matomai nurodo poilsio dieną ir jos pradžios laiką.“

6 LHO 14 straipsnis suformuluotas taip:

„Prekybininkai arba paslaugos teikėjai, kurie nepasirinko kitos nei sekmadienis savaitinės poilsio dienos, gali nesilaikyti 8 straipsnyje nurodytos pareigos, jeigu sekmadieniais užtikrina budėjimą pagal profesiją.“

7 LHO 16 straipsnyje numatyta:

„1. 6 ir 8 straipsniuose nurodyti draudimai netaikomi:

a) pardavimui kito nei pirkėjas vartotojo būste, jeigu parduodama gyvenamojoje būsto dalyje, naudojamoje tik asmeniniams tikslams,

b) pardavimui būste vartotojo kvietimu, kai vartotojas to iš anksto aiškiai paprašo pardavėjo, siekdamas derėtis dėl tam tikros prekės arba paslaugos pirkimo,

c) pardavimui ir paslaugų teikimui viešojo transporto įmonių padaliniuose ir *SNCB-Holding* arba jos dukterinių įmonių netiesiogiai arba tiesiogiai valdomose stotyse ir pastatų komplekse, kuriame yra šios stotys,

d) pardavimui ir paslaugų teikimui oro uostuose arba jūrų uostų zonose, skirtose tarptautiniams maršrutams,

e) paslaugų teikimui esant neišvengiamai būtinybei;

f) tam tikro asortimento pagrindinių maisto produktų ir namų apyvokos daiktų pardavimui degalinėse arba greitkelių teritorijose esančiuose padaliniuose, išskyrus distiliuotus alkoholinius gėrimus arba mielių pagrindu pagamintus gėrimus, kurių alkoholio kiekis viršija 6 %, jeigu grynasis prekybos plotas neviršija 250 m^2.

Vartotojo sutikimas su pardavėjo iniciatyva telefonu pasiūlytu apsilankymu nėra kvietimas, nurodytas b punkte.

2. Šie draudimai taip pat netaikomi padaliniams, kurių pagrindinė veikla yra prekyba šiomis prekėmis:

a) laikraščiais, žurnalais, tabaku ir rūkymo reikmenimis, telefono kortelėmis ir nacionalinės loterijos produktais,

b) garso ir vaizdo kūrinių ir vaizdo žaidimų laikmenomis ir jų nuoma,

c) transporto priemonių degalais ir tepalais,

d) atskiromis porcijomis supakuotais ledais,

e) padaliniuose ruošiamais maisto produktais, kurie juose nėra suvartojami.

Apie pagrindinę veiklą kalbama tuomet, kai prekyba prekėmis, kurios yra pagrindinės veiklos objektas, sudaro ne mažiau kaip 50 % metinės apyvartos. <...>“

8 LHO 17 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„6 straipsnio a ir b punktuose ir 8 straipsnyje nurodyti draudimai netaikomi maudymosi vietose ir seniūnijose arba jų dalyse, pripažintose turizmo centrais.“

Pagrindinės bylos aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

9 Iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad atsakovių pagrindinėje byloje sodo reikmenų centrai buvo atidaryti septynias dienas per savaitę. Manydama, kad tokia praktika prieštarauja LHO 8 ir paskesniems straipsniams, *Pelckmans* kreipėsi į *rechtbank van koophandel te Antwerpen* (Antverpeno apygardos komercinių bylų teismas) su prašymu nurodyti nutraukti šią praktiką ir įpareigoti atsakoves numatyti vieną savaitinę poilsio dieną.

10 Atsakovės prejudicinį klausimą pateikusio teismo nagrinėjamoje pagrindinėje byloje nesutiko su ieškovės prašymu ir teigė, kad minėtos LHO nuostatos prieštarauja Europos teisei, visų pirma 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičiančiai Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“) (OL L 149, p. 22), ir Belgijos Konstitucijos 10 ir 11 straipsniams.

11 Prieš priimdamas sprendimą iš esmės, *rechtbank van koophandel te Antwerpen* 2011 m. spalio 27 d. sprendimu pateikė Teisingumo Teismui du prejudicinius klausimus dėl Nesąžiningos komercinės veiklos direktyvos ir SESV 34, 35, 49 ir 56 straipsnių išaiškinimo ir vieną prejudicinį klausimą *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas).

12 Nutartimi *Pelckmans Turnhout* (C-559/11, EU:C:2012:615) Teisingumo Teismas į pirmąjį prejudicinį klausimą ir antrojo prejudicinio klausimo pirmą dalį atsakė, kad „[Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva] <...> turi būti aiškinama taip, kad ji netaikoma nacionalinės teisės nuostatoms, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kuriomis nesiekiama vartotojų apsaugos tikslo“. Antrojo klausimo antrą dalį Teisingumo Teismas pripažino akivaizdžiai nepriimtina, nes [*rechtbank van koophandel te Antwerpen*] nepakankamai paaiškino priežastis, kodėl jam atrodė reikalinga prašyti SESV nuostatų išaiškinimo siekiant išspręsti pagrindinę bylą, ir visiškai nepaaiškino, kokį ryšį jis nustatė tarp šių nuostatų ir minėtam ginčui taikytinos nacionalinės teisės.

13 *Grondwettelijk Hof*, kuriam pateiktas prejudicinis klausimas dėl konstitucingumo, savo ruožtu nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar [SESV] 6 straipsnio 3 dalyje ir <...> Chartijos 20 ir 21 straipsniuose, aiškinamuose atsižvelgiant į <...> Chartijos 15 ir 16 straipsnius ir [SESV 34–36, 56 ir 57] straipsnius, įtvirtintą lygybės principą reikia aiškinti taip, kad juo draudžiamos tokios nuostatos, kaip antai [LHO] 8, 9, 16 ir 17 straipsniai, nes juose nustatytas įpareigojimas numatyti vieną savaitinę poilsio dieną:

— netaikomas geležinkelio stotyse arba viešųjų transporto įmonių padaliniuose įsisteigusiems prekybininkams, pardavimui oro uostuose ir jūrų uostų zonose, skirtose tarptautiniams maršrutams, ir pardavimui degalinėse arba greitkelių teritorijose esančiuose padaliniuose, tačiau taikomas kitose vietose įsisteigusiems prekybininkams,

— netaikomas prekybininkams, prekiaujantiems tokiais produktais, kaip antai laikraščiais, žurnalais, tabaku ir rūkymo reikmenimis, telefono kortelėmis ir nacionalinės loterijos produktais, vaizdo ir garso kūrinių ir vaizdo žaidimų laikmenomis, taip pat ledais, tačiau taikomas kitais produktais prekiaujantiems prekybininkams,

— taikomas tik mažmeninėje prekyboje, t. y. vartotojams parduodančioms įmonėms, tačiau netaikomas kitiems prekybininkams,

— bent prekybininkus, kurie veikla verčiasi fizinėje pardavimo vietoje tiesiogiai bendraudami su vartotoju, riboja daug labiau nei prekybininkus, kurie veikla verčiasi prekiaudami internetu arba galbūt taikydami kitus nuotolinės prekybos būdus?

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

14 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar Chartijos 20 ir 21 straipsniuose, aiškinamuose atsižvelgiant į jos 15 ir 16 straipsnius ir SESV 34–36, 56 ir 57 straipsnius, įtvirtinti lygybės ir nediskriminavimo principai aiškintini taip, kad jais draudžiamos tokios kaip LHO nacionalinės nuostatos, kuriose su tam tikromis išimtimis numatytas draudimas prekybininkams atidaryti parduotuves septynias dienas per savaitę ir reikalavimas pasirinkti vieną savaitinę poilsio dieną.

15 Vokietijos vyriausybė ir Europos Komisija teigia, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos atsakyti į šį klausimą, nes prašyme priimti prejudicinį sprendimą nepateikta jokios informacijos, leidžiančios manyti, kad pagrindinės bylos dalykas susijęs su Sąjungos teise.

16 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnio c punktą prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti išdėstytos priežastys, paskatinusios prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantį teismą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir jo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų bei pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų. Ši informacija ir reikšmingos faktinės aplinkybės, kurias trumpai išdėstyti reikalaujama pagal minėto Procedūros reglamento 94 straipsnio a punktą, turi leisti Teisingumo Teismui patikrinti ne tik prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą, bet ir savo jurisdikciją atsakyti į pateiktą klausimą.

17 Taip pat primintina, kad Chartijos taikymo sritis, kiek tai susiję su valstybių narių veiksmais, apibrėžiama jos 51 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę (Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 17 punktas).

18 Taigi ši nuostata patvirtina nusistovėjusią teismo praktiką, pagal kurią Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės gali būti taikomos visose situacijose, kurias reglamentuoja Sąjungos teisė, tačiau jos netaikomos esant kitoms situacijoms (žr. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, EU:C:2013:105, 19 punktą ir nurodytą teismo praktiką).

19 Tokį Sąjungos pagrindinių teisių taikymo srities apibrėžimą, be kita ko, patvirtina su Chartijos 51 straipsniu susiję išaiškinimai, į kuriuos, remiantis ESS 6 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa ir Chartijos 52 straipsnio 7 dalimi, turi būti atsižvelgta ją aiškinant. Pagal minėtus išaiškinimus „Sąjungos atžvilgiu apibrėžtas reikalavimas gerbti pagrindines teises yra privalomas valstybėms narėms tik tuo atveju, kai jų veiksmai įeina į Sąjungos teisės taikymo sritį“ (Sprendimo *Åkerberg Fransson*, EU:C:2013:105, 20 punktas).

20 Vadinasi, kai teisinė situacija nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos priimti dėl jos sprendimo ir Chartijos nuostatos, kurios gali būti nurodytos, *per se* negali pagrįsti šios jurisdikcijos (šiuo klausimu žr. Nutarties *Currà ir kt.*, C-466/11, EU:C:2012:465, 26 punktą ir Sprendimo *Åkerberg Fransson*, EU:C:2013:105, 22 punktą).

21 Šie motyvai atitinka motyvus, kuriais grindžiama ESS 6 straipsnio 1 dalis, pagal kurią Chartijos nuostatos niekaip neišplečia Sutartyse apibrėžtos Sąjungos kompetencijos. Be to, pagal Chartijos 51 straipsnio 2 dalį Chartija neišplečia Sąjungos teisės taikymo srities už Sąjungai suteiktų įgaliojimų ribų, nesukuria Sąjungai naujų įgaliojimų ar užduočių ir nepakeičia Sutartyse jau nustatytų (žr. Sprendimo *McB.*, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, 51 punktą; Sprendimo *Dereci ir kt.*, C-256/11, EU:C:2011:734, 71 punktą ir Sprendimo *Åkerberg Fransson*, EU:C:2013:105, 23 punktą).

22 Tačiau sprendime pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą nenurodyta jokių aspektų, kurie leistų daryti išvadą, kad pagrindinėje byloje susiklosčiusi teisinė situacija patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį.

23 Nei iš šio sprendimo, nei iš Teisingumo Teismui raštu pateiktų pastabų nematyti, kad minėta byla turi kokią nors sąsają su kuria nors iš situacijų, numatytų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytose Sutarties nuostatose.

24 Bet kuriuo atveju dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytų SESV 34–36 straipsnių taikymo laisvo prekių judėjimo srityje Teisingumo Teismas jau yra ne kartą nusprendęs, kad šios nuostatos netaikomos parduotuvių uždarymą reglamentuojantiems nacionalinės teisės aktams, galiojantiems visiems atitinkamiems veiklą nacionalinėje teritorijoje vykdantiems ūkio subjektams ir darantiems tokį patį teisinį ir faktinį poveikį prekybai nacionalinėmis prekėmis ir prekėmis iš kitų valstybių narių (žr., be kita ko, Sprendimo *Punto Casa ir PPV*, C-69/93 ir C-258/93, EU:C:1994:226, 15 punktą ir Sprendimo *Semeraro Casa Uno ir kt.*, C-418/93–C-421/93, C-460/93–C-462/93, C-464/93, C-9/94–C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94, C-24/94 ir C-332/94, EU:C:1996:242, 28 punktą).

25 Dėl SESV 56 ir 57 straipsniuose, kuriuos taip pat nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reglamentuojamos laisvės teikti paslaugas pakanka konstatuoti, kad nagrinėjami teisės aktai galioja visiems veiklą nacionalinėje teritorijoje vykdantiems ūkio subjektams, kad jais nesiekiama reglamentuoti atitinkamų įmonių paslaugų teikimo sąlygų ir galiausiai kad ribojamasis poveikis, kurį jie gali turėti laisvam paslaugų teikimui, yra pernelyg neapibrėžtas ir netiesioginis, kad jais nustatytą įpareigojimą būtų galima laikyti galinčiu varžyti šią laisvę (pagal analogiją žr. Sprendimo *Semeraro Casa Uno ir kt.*, EU:C:1996:242, 32 punktą).

26 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos aiškinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytų Chartijos nuostatų.

27 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos atsakyti į *Grondwettelijk Hof* pateiktą klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

28 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos atsakyti į klausimą, dėl kurio *Grondwettelijk Hof* (Belgija) pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Parašai.